

22002A0731(01)

L 201/50

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

31.7.2002.

PRILOG A

PROTOKOL O BIOLOŠKOJ SIGURNOSTI (KARTAGENSKI PROTOKOL)**uz Konvenciju o biološkoj raznolikosti**

Stranke ovoga Protokola

budući da su stranke Konvencije o biološkoj raznolikosti, u daljnjem tekstu „Konvencija”, pozivajući se na članak 19. stavak 3. i 4. te članke 8. (g) i 17. Konvencije, pozivajući se također na odluku Konferencije zemalja stranaka Konvencije br. II/5 od 17. studenog 1995. o izradi Protokola o biološkoj sigurnosti, s posebnim naglaskom na prekograničnom prijenosu svakog modificiranog živog organizma koji proizlazi iz suvremene tehnologije, a može imati negativan učinak na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, pri čemu će se posebno razmatrati prikladni postupci za dobivanje suglasnosti temljem prethodne obavijesti, potvrđujući predostrožni pristup sadržan u Načelu br. 15 Deklaracije o okolišu i razvoju iz Rio de Janeira, svjesne brzog širenja suvremene biotehnologije i sve veće zabrinutosti javnosti zbog mogućih negativnih posljedica za biološku raznolikost, uzimajući u obzir i opasnosti za ljudsko zdravlje, priznajući da suvremena biotehnologija ima velike mogućnosti za dobrobit čovjeka ako se razvija i upotrebljava uz odgovarajuće mjere sigurnosti za okoliš i ljudsko zdravlje, priznajući također presudni značaj središta porijekla i središta genetske raznolikosti za čovječanstvo, vodeći računa o ograničenim sposobnostima mnogih zemalja, osobito zemalja u razvoju, da se nose s naravi i opsegom poznatih i mogućih opasnosti vezanih za modificirane žive organizme, priznajući da se sporazumi vezani uz trgovinu i okoliš trebaju uzajamno podupirati radi postizanja održivog razvitka, naglašavajući da ovaj Protokol ne može biti protumačen kao promjena u pravima i obvezama stranke prema postojećim međunarodnim sporazumima, razumijevajući da gore navedeno nije namijenjeno podređivanju ovoga Protokola ostalim međunarodnim sporazumima, sporazumjele su se o sljedećem:

Članak 1.**Cilj**

U skladu s predostrožnim pristupom sadržanim u Načelu br. 15 Deklaracije o okolišu i razvoju iz Rio de Janeira, cilj ovoga Protokola je doprinijeti osiguranju odgovarajuće razine zaštite na polju sigurnog prijenosa, rukovanja i uporabe modificiranih živih organizama koji proizlaze iz suvremene biotehnologije i koji mogu imati negativan učinak na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, vodeći također računa o opasnostima po ljudsko zdravlje i posebno stavljajući težište na prekogranični prijenos.

Članak 2.**Opće odredbe**

1. Svaka stranka poduzet će neophodne i odgovarajuće zakonske, administrativne i druge mjere radi provedbe svojih obveza prema ovom Protokolu.
2. Stranke će osigurati da se razvoj, rukovanje, prijevoz, uporaba, prijenos i oslobađanje svakog modificiranog živog

organizma obavi na način kojim se sprječavaju ili umanjuju opasnosti za biološku raznolikost, vodeći također računa o opasnostima po ljudsko zdravlje.

3. Ništa iz ovog Protokola neće ni na koji način utjecati na suverenost država nad njihovim teritorijalnim morem koja je uspostavljena u skladu s međunarodnim pravom i na suverena prava i nadležnosti koje države imaju u svojim isključivim gospodarskim zonama i zonama kontinentskih podina u skladu s međunarodnim pravom, te na iskorištavanje prava i sloboda plovidbe stranih brodova i zrakoplova svih država kako je utvrđeno međunarodnim pravom i kako se odražava u mjerodavnim međunarodnim instrumentima.

4. Ništa iz ovog Protokola neće se tumačiti kao ograničavanje prava stranke da poduzme mjere koje pružaju bolju zaštitu očuvanja i održivoj uporabi biološke raznolikosti od onih koje se traže ovim Protokolom, pod uvjetom da je takva aktivnost spojiva s ciljem i odredbama ovoga Protokola i da je u skladu s ostalim obvezama te stranke prema međunarodnom pravu.

5. Stranke se potiču da, na odgovarajući način, vode računa o raspoloživim stručnim mišljenjima, instrumentima i radu koji se obavlja u međunarodnim forumima nadležnim u području opasnosti za ljudsko zdravlje.

Članak 3.

Uporaba pojmova

Za potrebe ovoga Protokola

- (a) „Konferencija stranaka” označava Konferenciju stranaka Konvencije;
- (b) „Ograničena uporaba” označava svaku radnju koja se obavlja u nekom objektu, postrojenju ili nekoj drugoj fizičkoj konstrukciji koja uključuje modificirane žive organizme nadzirane pomoću posebnih mjera koje učinkovito ograničavaju njihov dodir s vanjskim okolišem i njihov utjecaj na njega;
- (c) „Izvoz” označava namjerni prekogranični prijenos iz jedne stranke u drugu stranku;
- (d) „Izvoznik” označava svaku pravnu ili fizičku osobu pod jurisdikcijom stranke izvoza koja organizira izvoz nekog modificiranog živog organizma;
- (e) „Uvoz” označava namjerni prekogranični prijenos iz jedne u drugu stranku;
- (f) „Uvoznik” označava svaku pravnu ili fizičku osobu u pod jurisdikcijom stranke uvoza koja organizira uvoz nekog modificiranog živog organizma;
- (g) „Modificirani živi organizam” označava svaki živi organizam koji posjeduje neku novu kombinaciju genetskog materijala dobivenu primjenom suvremene tehnologije;
- (h) „Živi organizam” označava biološku jedinku sposobnu za prijenos ili reprodukciju genetskog materijala, uključujući sterilne organizme, viruse i viroide,
- (i) „Suvremena biotehnologija” označava primjenu:
 - a) tehnike *in vitro* nukleinske kiseline, uključujući rekombiniranu DNK i izravno ubrizgavanje nukleinske kiseline u stanice ili organele, ili
 - b) tehniku spajanja stanica izvan taksonomske obitelji, čime se prevladavaju prirodne fiziološke prepreke za reprodukciju ili rekombinaciju, a koje nisu tehnike upotrebljavane u tradicionalnom uzgoju i odabiru;
- (j) „Organizacija regionalne ekonomske integracije” označava organizaciju koju su osnovale suverene države dotičnog područja, na koju su njene države članice prenijele ovlasti u odnosu na pitanja koja se uređuju ovim Protokolom i koja je, u skladu sa svojim unutarnjim postupcima, propisno ovlaštena za potpisivanje, potvrđivanje, prihvatanje, odobrenje ili pristupanje istome;
- (k) „Prekogranični prijenos” označava prijenos nekog modificiranog živog organizma iz jedne stranke u drugu stranku, osim što se za potrebe članka 11., i 21. prekogranični prijenos proteže i na prijenos između stranaka i ne-stranaka.

Članak 4.

Doseg

Ovaj Protokol će se primjenjivati na prekogranični prijenos, provoz, rukovanje i uporabu svih modificiranih živih organi-

zama koji mogu imati negativne učinke na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, vodeći također računa o opasnostima po ljudsko zdravlje.

Članak 5.

Farmaceutski proizvodi

Bez obzira na članak 4. i bez utjecaja na bilo koje pravo stranke da sve žive modificirane organizme prije donošenja odluke o uvozu podvrgnu procjeni opasnosti, ovaj Protokol neće se primjenjivati na prekogranični prijenos modificiranih živih organizama koji su farmaceutski proizvodi za ljude na koje se odnose drugi odgovarajući međunarodni sporazumi ili organizacije.

Članak 6.

Provoz i ograničena uporaba

1. Bez obzira na članak 4. i bez utjecaja na bilo koje pravo stranke preko koje se vrši provoz da uredi promet modificiranih živih organizama preko svog područja i Uredu za prikupljanje i davanje obavijesti o biološkoj sigurnosti učini dostupnim bilo koju odluku te stranke prema članku 2. stavku 3. glede provoza kroz njeno područje specifičnog modificiranog živog organizma, odredbe ovoga Protokola koje se odnose na postupak dobivanja suglasnosti temeljem prethodne obavijesti neće se primjenjivati na žive modificirane organizme u provozu.

2. Bez obzira na članak 4. i bez utjecaja na bilo koje pravo stranke da sve modificirane žive organizme prije donošenja odluke o uvozu podvrgne procjeni opasnosti i da postavi standarde za ograničenu uporabu unutar svoje jurisdikcije, odredbe ovoga Protokola koje se odnose na postupak dobivanja suglasnosti temeljem prethodne obavijesti neće se primjenjivati na prekogranični prijenos modificiranih živih organizama namijenjenih ograničenoj uporabi poduzetoj u skladu sa standardima stranke uvoza.

Članak 7.

Primjena postupka za dobivanje suglasnostina temelju prethodne obavijesti

1. U ovisnosti od članka 5. i 6., postupak dobivanja suglasnosti na temelju prethodne obavijesti iz članka 8. do 10. i 12. primijenit će se prije prvog namjernog prekograničnog prijenosa modificiranih živih organizama radi namjernog uvođenja u okoliš stranke uvoza.

2. „Namjerno uvođenje u okoliš” iz gornjeg stavka ne odnosi se na modificirane žive organizme koji su namijenjeni izravnoj uporabi za ljudsku ili životinjsku hranu, ili za preradu.

3. Članak 11. primjenit će se prije prvog namjernog prekograničnog prometa modificiranih živih organizama koji su namijenjeni izravnoj uporabi za ljudsku ili životinjsku hranu, ili za preradu.

4. Postupak dobivanja suglasnosti na temelju prethodne obavijesti neće se primjenjivati na namjerni prekogranični promet modificiranih živih organizama za koje se u odluci Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola utvrdi da vjerojatno neće imati negativne učinke na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje.

Članak 8.

Najava

1. Stranka izvoza će prije namjernog prekograničnog prijenosa nekog modificiranog živog organizma koji spada u opseg članka 7. stavka 1. najaviti ili zatražiti od izvoznika da osigura pismenu najavu nadležnom domaćem tijelu u stranci uvoza. Notifikacija će sadržavati, najmanje, obavijesti navedene u Prilogu I.

2. Stranka izvoza osigurat će da za točnost obavijesti koju pruža izvoznik postoji zakonski zahtjev.

Članak 9.

Potvrda primitka najave

1. Stranka uvoza će pošiljatelju najave pismeno potvrditi primitak najave u roku od devedeset dana od njenog primitka.

2. U potvrdi treba navesti:

(a) datum primitka najave;

(b) sadrži li ta najava prima facie podatak naveden u članku 8.;

(c) treba li postupiti u skladu s domaćim zakonodavstvom stranke uvoza ili u skladu s postupkom navedenim u članku 10.

3. Domaće zakonodavstvo spomenuto u stavku 2. (c) gore mora biti u skladu s ovim Protokolom.

4. Propust stranke uvoza da potvrdi primitak najave neće podrazumijevati njenu suglasnost za namjerni prekogranični prijenos.

Članak 10.

Postupak odlučivanja

1. Odluke koje donese stranka uvoza moraju biti u skladu sa člankom 15.

2. Stranka uvoza dužna je u roku navedenom u članku 9. pismeno obavijestiti pošiljateu najave o tome može li nastaviti s namjernim prekograničnim prijenosom:

(a) tek nakon što je stranka uvoza dala svoju pismenu suglasnost; ili

(b) nakon najmanje devedeset dana bez kasnije pismene suglasnosti;

3. U roku dvjestosedamdeset dana od datuma primitka najave stranka uvoza dužna je pošiljatelju najave i Mehanizmu razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti pismeno dostaviti odluku navedenu u stavku 2. (a) gore:

(a) kojom će odobriti uvoz uz uvjete ili bez uvjeta, uključujući i to kako će se odluka primjenjivati na kasniji uvoz istog modificiranog živog organizma;

(b) kojom će zabraniti uvoz;

(c) kojom će zatražiti dodatne mjerodavne podatke u skladu s domaćim zakonskim okvirom ili Dodatkom I; pri izračunavanju roka u kojem stranka uvoza mora odgovoriti neće se uzeti u obzir broj dana koliko mora čekati dodatne mjerodavne podatke; ili

(d) kojom će obavijestiti pošiljatelja najave da se rok naveden u ovom stavku produžava za neko određeno vrijeme.

4. Osim u slučaju kada je suglasnost bezuvjetna, u odluci iz stavka 3. gore, moraju se navesti razlozi na kojima se ona temelji.

5. Propust stranke uvoza da u roku dvjestosedamdeset dana od datuma primitka najave dostavi svoju odluku neće podrazumijevati njenu suglasnost s namjernim prekograničnim prijenosom.

6. Nedostatak znanstvene sigurnosti zbog nedostatnih odgovarajućih znanstvenih informacija i znanja u svezi s obimom mogućih negativnih učinaka modificiranog živog organizma na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti u stranci uvoza, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje, neće spriječiti dotičnu stranku da donese odgovarajuću odluku s obzirom na uvoz dotičnog modificiranog živog organizma, kako je navedeno u stavku 3. gore, radi sprječavanja ili umanjavanja takvih mogućih negativnih učinaka.

7. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka na prvom će sastanku donijeti odluku o prikladnim postupcima i mehanizmima kojima se strankama uvoza olakšava donošenje odluke.

Članak 11.

Postupak za modificirane žive organizme koji su namijenjeni izravnoj uporabi za ljudsku ili životinjsku hranu ili za preradu

1. Stranka koja donosi konačnu odluku o domaćoj uporabi, uključujući stavljanje na tržište, modificiranih živih organizama koji mogu biti podvrgnuti prekograničnom prijenosu za izravnu uporabu za ljudsku ili životinjsku hranu, ili za preradu, unutar petnaest dana od donošenja te odluke, o tome će obavijestiti stranke putem Mehanizma za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti. Ova obavijest treba sadržavati, najmanje, obavijesti navedene u Prilogu II. Stranka će osigurati kopiju obavijesti, u pisanom obliku, nacionalnoj središnjoj svake stranke koja unaprijed obavijesti Tajništvo da nema pristup Mehanizmu razmjene obavijesti u biološkoj sigurnosti. Ova odredba se neće primijeniti na odluke koje se odnose na terenske pokuse.
2. Stranka koja donosi odluku prema stavku 1. gore, dužna je osigurati postojanje zakonskog zahtjeva za točnost obavijesti koju daje podnositelj zamolbe.
3. Svaka stranka može zatražiti dodatne obavijesti od nadležnog tijela određenog u stavku (b) Priloga II.
4. Stranka može donijeti odluku o uvozu modificiranih živih organizama namijenjenih izravnoj uporabi za hranu ili krmu, ili za preradu prema svojem domaćem pravnom okviru koji je u skladu s ciljem ovoga Protokola.
5. Svaka stranka dužna je Mehanizmu razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti učiniti dostupnim kopije svih nacionalnih zakona, pravilnika i smjernica primjenjivih na uvoz modificiranih živih organizama namijenjenih izravnoj uporabi za ljudsku ili životinjsku hranu, ili za preradu, ako su na raspolaganju.
6. Stranka zemlja u razvoju ili stranka s privredom u tranziciji može, u nedostatku domaćeg pravnog okvira navedenog u stavku 4. gore, i u izvršavanju svoje domaće jurisdikcije, putem Mehanizma razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti objaviti da će njena odluka prije prvog uvoza modificiranih živih organizama namijenjenih izravnoj uporabi za ljudsku ili životinjsku hranu, ili za preradu, biti donesena u skladu sa sljedećim:
 - (a) procjenom opasnosti provedenom u skladu s člankom 15.; i
 - (b) odlukom donesenom u predvidivom vremenskom okviru, koji ne prelazi dvjestosedamdeset dana.
7. Propust stranke da priopći svoju odluku u skladu sa stavkom 6. gore, neće podrazumijevati njen pristanak ili odbijanje uvoza modificiranih živih organizama namijenjenih izravnom korištenju za ljudsku ili životinjsku hranu, ili za preradu, osim ako stranka ne odredi drugačije.
8. Nedostatak znanstvene sigurnosti zbog nedostatnih odgovarajućih znanstvenih informacija i znanja u vezi s obimom mogućih negativnih učinaka modificiranog živog organizma na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti u stranci uvoza, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje, neće spriječiti dotičnu stranku da donese odgovarajuću odluku, obzirom na uvoz dotičnog modificiranog živog organizma namijenjenog izravnom korištenju za ljudsku ili životinjsku hranu, ili za preradu, radi sprječavanja ili umanjivanja mogućih negativnih utjecaja.
9. Stranka može naznačiti svoje potrebe za novčanom i tehničkom pomoći i osposobljavanjem glede modificiranih živih organizama namijenjenih izravnom korištenju za ljudsku ili životinjsku hranu, ili za preradu. Stranke će surađivati kako bi udovoljile ovim potrebama u skladu s člancima 22. i 28.

Članak 12.

Preispitivanje odluka

1. U svjetlu novih znanstvenih podataka o mogućim negativnim učincima na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, također uzimajući u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje, stranka uvoza može u svako doba razmotriti i izmijeniti odluku u svezi s namjernim prekograničnim prijenosom. U tom slučaju stranka će u roku od trideset dana obavijestiti pošiljatelja notifikacije koji je prethodno najavio prijenos na koji se odnosi ta odluka, kao i Mehanizam razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti, te navesti razloge svoje odluke.
2. Stranka izvoza ili pošiljatelj najave mogu zatražiti od stranke uvoza da razmotri odluku koju je donijela u svezi s time prema članku 10. ako stranka izvoza ili pošiljatelj najave smatraju:
 - (a) da je došlo do promjene okolnosti koje mogu utjecati na ishod procjene opasnosti na kojoj se odluka temeljila; ili
 - (b) da su postali dostupni dodatni mjerodavni znanstveni ili tehnički podaci.
3. Stranka uvoza pismeno će odgovoriti na takve zahtjeve u roku od devedeset dana i navesti razloge za svoju odluku.
4. Stranka uvoza može, po vlastitom nahođenju, zahtijevati procjenu opasnosti za svaki kasniji uvoz.

Članak 13.

Pojednostavljeni postupak

1. Pod uvjetom da su poduzete prikladne mjere za sigurnost namjernog prekograničnog prijenosa modificiranih živih

organizama u skladu s ciljem ovoga Protokola, stranka uvoza može Mehanizmu razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti unaprijed navesti:

- (a) slučajeve u kojima se namjerni prekogranični prijenos može izvršiti u isto vrijeme kada se takav prijenos najavi stranci uvoza; i
- (b) uvoz modificiranih živih organizama izuzetih od postupka dobivanja suglasnosti temeljem prethodne obavijesti.

Najava prema podstavku (a) gore, može se primijeniti na kasnije slične prijenose iste stranke.

2. Obavijesti koje se odnose na namjerni prekogranični prijenos koje treba pružiti u najavama navedenim u stavku 1. (a) gore moraju biti one obavijesti koje su određene u Prilogu I.

Članak 14.

Dvostrani, regionalni i mnogostrani sporazumi i dogovori

1. Stranke mogu sklapati dvostrane, regionalne i mnogostrane sporazume i dogovore u svezi s namjernim prekograničnim prijenosom modificiranih živih organizama, u skladu s ciljem ovog Protokola i pod uvjetom da iz takvih sporazuma i dogovora ne proizlazi niža razina zaštite od one predviđene ovim Protokolom.

2. Stranke će putem Mehanizma razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti obavijestiti jedna drugu o svim takvim dvostranim, regionalnim i mnogostranim sporazumima i dogovorima koje su sklopile prije ili poslije stupanja na snagu ovog Protokola.

3. Odredbe ovog Protokola neće utjecati na namjerni prekogranični prijenos koji se odvija u skladu s takvim sporazumima i dogovorima između stranaka tih sporazuma ili dogovora.

4. Svaka stranka može odrediti da će se njeno domaće zakonodavstvo primjenjivati u svezi s određenim uvozom, te će o svojoj odluci obavijestiti Mehanizam razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti.

Članak 15.

Procjena opasnosti

1. Procjenu opasnosti koja se provodi u skladu s ovim Protokolom treba izvršiti na znanstveno ispravan način, u skladu s Prilogom III. i vodeći računa o prihvaćenim tehnikama procjene opasnosti. Takve procjene opasnosti moraju se temeljiti barem na podacima dobivenim u skladu s člankom 8. i drugim raspoloživim znanstvenim dokazima, kako bi se utvrdili i procijenili mogući negativni učinci modificiranih živih organizama na očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje.

2. Stranka uvoza osigurat će da se procjene opasnosti obave za odluke donesene prema članku 10. Ona može zatražiti od izvoznika da izvrši procjenu opasnosti.

3. Ako to zahtijeva stranka uvoza troškove procjene opasnosti snosit će pošiljatelj najave.

Članak 16.

Uklanjanje opasnosti

1. Uzimajući u obzir članak 8. (g) Konvencije stranke će uspostaviti i održavati prikladne mehanizme, mjere i strategije za reguliranje, uklanjanje i nadziranje opasnosti utvrđenih odredbama o procjeni opasnosti ovoga Protokola u svezi s uporabom, rukovanjem i prekograničnim prijenosom modificiranih živih organizama.

2. Mjere koje se temelje na procjeni opasnosti moraju se nametnuti toliko koliko je potrebno da bi se spriječilo negativne učinke modificiranog živog organizma na očuvanje i održivo uporabu biološke raznolikosti, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje na državnom području stranke uvoza.

3. Svaka stranka poduzet će odgovarajuće mjere za sprječavanje nenamjernog prekograničnog prijenosa modificiranih živih organizama, uključujući mjere koje zahtijevaju obavljanje procjene opasnosti prije prvog oslobađanja modificiranog živog organizma.

4. Ne dirajući u stavak 2. gore, svaka stranka će nastojati osigurati da se svaki modificirani živi organizam, bez obzira da li uvezen ili mjesno razvijen, prije nego se stavi u planiranu uporabu podvrgne odgovarajućem razdoblju promatranja primjerenom njegovom životnom ciklusu ili životnome vijeku.

5. Stranke će surađivati s ciljem:

- (a) utvrđivanja živih organizama ili specifičnih svojstava modificiranih živih organizama koja mogu imati negativne učinke na očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje; i
- (b) poduzimanja odgovarajućih mjera koje se odnose na postupanje s takvim modificiranim živim organizmima ili specifičnim svojstvima.

Članak 17.

Nenamjerni prekogranični prijenos i hitne mjere

1. Svaka stranka poduzet će odgovarajuće mjere kako bi obavijestila ugrožene ili potencijalno ugrožene države, Mehanizam razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti i, kada je to prikladno, dotične međunarodne organizacije, ako sazna za neki događaj pod vlastitom jurisdikcijom iz kojeg je proizašlo oslobađanje koje dovodi, ili može dovesti, do nenamjernog prekograničnog prijenosa modificiranih živih organizama, a koji bi mogao imati značajne negativne učinke za očuvanje i održivo uporabu biološke raznolikosti, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje u tim državama. Obavijest treba uputiti čim stranka sazna za gornji događaj.

2. Svaka će stranka, najkasnije na dan stupanja ovoga Protokola na snagu, Mehanizmu razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti staviti na raspolaganje mjerodavne podatke o centru veze za potrebe primanja obavijesti iz ovog članka.

3. Svaka obavijest koja proizlazi iz stavka 1. gore mora obuhvaćati:

- (a) raspoložive mjerodavne podatke o procijenjenim količinama i mjerodavnim karakteristikama i/ili svojstvima modificiranih živih organizama;
- (b) podatke o okolnostima i predviđenom datumu oslobađanja, te o uporabi modificiranog živog organizma u stranci porijekla;
- (c) sve raspoložive podatke o mogućim negativnim učincima na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje, kao i raspoložive podatke o mogućim mjerama za postupanje u slučaju opasnosti;
- (d) sve ostale mjerodavne podatke.
- (e) kontakt za daljnje podatke;

4. Kako bi se na najmanju mjeru sveli svi značajni negativni učinci na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje, svaka stranka pod čijom se jurisdikcijom dogodi oslobađanje modificiranog živog organizma navedeno u stavku 1. gore, odmah će se posavjetovati s pogođenim ili potencijalno pogođenim državama kako bi im omogućila da odrede prikladne odgovore i pokrenu neophodnu akciju, uključujući hitne mjere.

Članak 18.

Rukovanje, prijevoz, pakiranje i obilježavanje

1. Kako bi se izbjegli negativni učinci na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, uzimajući također u obzir opasnosti po ljudsko zdravlje, svaka stranka poduzet će neophodne mjere koje zahtijevaju da se svim modificiranim živim organizmima koji su podvrgnuti međunarodnom prekograničnom prijenosu unutar dosega ovog Protokola rukuje te da se pakiraju i prevoze u uvjetima sigurnosti, vodeći računa o odgovarajućim međunarodnim pravilima i standardima.

2. Svaka stranka poduzet će mjere koje zahtijevaju da popratna dokumentacija:

- (a) Uz modificirane žive organizme namijenjene izravnoj uporabi za ljudsku ili životinjsku hranu, ili za preradu, jasno odredi da isti „mogu sadržavati” modificirane žive organizme i da nisu namijenjeni namjernom uvođenju u okoliš, kao i kontakt za daljnje obavijesti. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola

donijet će odluku o detaljnim uvjetima u tu svrhu, uključujući oznaku njihovog identiteta i svake jedinstvene osobitosti modificiranih živih organizama, ne kasnije od dvije godine nakon datuma stupanja na snagu ovog Protokola;

- (b) Modificirane žive organizme koji su namijenjeni za ograničenu uporabu jasno obilježiti kao modificirane žive organizme; i navede sve uvjete sigurnog rukovanja, skladištenja, prijevoza i uporabe, kontakt za daljnje obavijesti, uključujući ime i adresu pojedinca i institucije kojima su povjereni modificirani živi organizmi; i
- (c) Modificirane žive organizme koji su namijenjeni namjernom uvođenju u okoliš stranke uvoza i svake druge modificirane žive organizme unutar dosega Protokola, jasno obilježi kao modificirane žive organizme; navede identitet i odgovarajuće značajke i/ili obilježja, sve uvjete sigurnog rukovanja, skladištenja, prijevoza i uporabe, kontakt za daljnje obavijesti i, ako je prikladno, ime i adresu uvoznika i izvoznika; te sadrži deklaraciju da je prijenos u skladu sa zahtjevima ovoga Protokola primjenjivim na izvoznika.

3. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola razmotrit će potrebu i načine izrade standarda glede prakse obilježavanja, rukovanja, pakiranja i prijevoza, uz savjetovanje s drugim međunarodnim tijelima.

Članak 19.

Nacionalna nadležna tijela i nacionalne središnjice

1. Svaka stranka imenovat će jednu nacionalnu središnjicu koja će u njeno ime biti zadužena za vezu sa Tajništvom. Svaka stranka također će odrediti jedno ili više nadležnih nacionalnih tijela koje će biti zaduženo za obavljanje administrativnih funkcija koje zahtijeva ovaj Protokol i koje će biti ovlašteno da djeluje u njeno ime glede tih funkcija. Stranka može odrediti jedno tijelo za obnašanje funkcije i središnjice i nadležnog nacionalnog tijela.

2. Svaka će stranka najkasnije na dan stupanja na snagu ovoga Protokola, obavijestiti Tajništvo o imenima i adresama svoje središnjice i nadležnog nacionalnog tijela. Ako stranka odredi više od jednog nacionalnog tijela dostavit će Tajništvu, zajedno s obavijesti o istom, mjerodavne podatke o pripadajućim odgovornostima tih tijela. Tamo gdje je to primjenjivo takve informacije moraju najmanje odrediti koje je nadležno tijelo odgovorno za koju vrstu modificiranog živog organizma. Svaka stranka odmah će izvjestiti Tajništvo o svim promjenama u određenju njene nacionalne središnjice ili u nazivu i adresi ili zaduženjima svojeg nadležnog nacionalnog tijela.

3. Tajništvo će odmah izvjestiti stranke o obavijestima koje dobije prema stavku 2. gore, te će također takve obavijesti staviti na raspolaganje putem Mehanizma za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti.

Članak 20.

Razmjena obavijesti i mehanizam za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti

1. Ovime se osniva Mehanizam za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti kao dio Mehanizma za razmjenu obavijesti prema članku 18. stavku 3. Konvencije, kako bi se:

(a) olakšala razmjena znanstvenih, tehničkih, ekoloških i pravnih obavijesti o modificiranim živim organizmima, te iskustava s istima; i

(b) pomoglo strankama u provedbi Protokola, vodeći računa o posebnim potrebama stranaka zemalja u razvoju, a među njima posebno najnerazvijenih i malih otočkih zemalja u razvoju, te zemalja s privredama u tranziciji, kao i zemalja koja su središta porijekla i središta genetičke raznolikosti.

2. Mehanizam za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti služiti će kao sredstvo putem kojeg će se obavijesti stavljati na raspolaganje u svrhe iz stavka 1. gore. On će osigurati pristup informacijama koje su stranke stavile na raspolaganje, a odnose se na provedbu Protokola. Također će, gdje god je to moguće, osigurati pristup drugim mehanizmima međunarodne razmjene obavijesti o biološkoj sigurnosti.

3. Bez da utječe na zaštitu povjerljivih obavijesti, svaka će stranka staviti na raspolaganje Mehanizmu za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti sve obavijesti koje je temeljem ovoga Protokola dužna staviti na raspolaganje Mehanizmu za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti, te:

(a) sve postojeće zakone, propise i smjernice za provedbu Protokola, kao i sve obavijesti koje su strankama potrebne za postupak dobivanja suglasnosti na temelju prethodne obavijesti;

(b) sve bilateralne, regionalne i multilateralne sporazume i dogovore;

(c) sažetke svojih procjena opasnosti ili ekoloških pregleda modificiranih živih organizama nastalih u okviru zakonskog procesa i izvršenih u skladu sa člankom 15., uključujući, gdje je to prikladno, mjerodavne obavijesti koje se odnose na proizvode istih, tj. prerađenih materijala koji imaju porijeklo u modificiranim živim organizmima i sadrže nove utvrđive kombinacije genetskog materijala koji se može reproducirati, a dobiven je uporabom suvremene biotehnologije;

(d) svoje konačne odluke u svezi s uvozom ili oslobađanjem modificiranih živih organizama; i

(e) izvještaje koje je podnijela u skladu s člankom 33., uključujući one o provođenju postupaka dobivanja suglasnosti na temelju prethodne obavijesti.

4. O načinima rada Mehanizma za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti, uključujući izvještaje o njegovim aktivnostima, raspravljat će i donositi odluke na svojem prvom sastanku Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, te ih nakon toga nadzirati.

Članak 21.

Povjerljive obavijesti

1. Stranka uvoza dopustit će pošiljatelju najave da odredi koje obavijesti, poslane u skladu s postupcima iz ovoga Protokola ili zatražene od stranke uvoza unutar postupka dobivanja suglasnosti na temelju prethodne obavijesti, treba smatrati povjerljivima. U takvim slučajevima, na zahtjev, treba dati obrazloženje.

2. Ako odluči da obavijest koju je pošiljatelj najave označio kao povjerljivu ne zadovoljava uvjete za takav postupak stranka uvoza savjetovat će se sa pošiljateljem najave i prije nego ih obznani, obavijestit će pošiljatelja najave o svojoj odluci, pružajući na zahtjev njene razloge, kao i mogućnost savjetovanja i unutarnjeg preispitivanja te odluke prije obznanjivanja.

3. Svaka stranka štiti će povjerljive obavijesti dobivene prema ovom Protokolu, uključujući sve povjerljive obavijesti dobivene u okviru postupka dobivanja suglasnosti na temelju prethodne obavijesti prema ovom Protokolu. Svaka stranka osigurat će postojanje postupka za zaštitu takvih obavijesti te će štiti povjerljivost tih obavijesti na način ne manje prikladan od načina postupanja s povjerljivim obavijestima u svezi s domaćim proizvedenim modificiranim živim organizmima.

4. Stranka uvoza ne smije upotrebljavati te obavijesti u komercijalne svrhe, osim uz pismenu suglasnost pošiljatelja najave.

5. Ako pošiljatelj najave povuče ili je povukao svoju najavu, stranka uvoza poštovat će povjerljivost trgovačkih i industrijskih informacija, uključujući i informacije o istraživanjima i usavršavanju, kao i informacije o čijoj se povjerljivosti stranka i pošiljatelj obavijesti ne slažu.

6. Bez utjecaja na stavak 5. gore, sljedeće obavijesti neće se smatrati povjerljivima:

(a) ime i adresa pošiljatelja najave;

(b) općeniti opis modificiranog živog organizma ili organizama;

- (c) sažetak procjene opasnosti posljedica na očuvanje i održivo korištenje biološke raznolikosti, vodeći također računa o opasnostima po ljudsko zdravlje; te
- (d) sve metode i planovi hitnih mjera.

Članak 22.

Osposobljavanje

1. Stranke će surađivati u razvijanju i/ili jačanju kadrovskih potencijala i institucionalne osposobljenosti za biološku sigurnost, uključujući biotehnologiju u ovoj mjeri u kojoj je potrebna za biološku sigurnost, a u svrhu učinkovite provedbe ovoga Protokola, u zemljama strankama koje su zemlje u razvoju, među njima osobito u najnerazvijenijim i malim otočkim državama u razvoju, te u strankama s privredama u tranziciji, uključujući suradnju putem postojećih općih, regionalnih, podregionalnih i nacionalnih institucija i organizacija i, kada je to prikladno, putem olakšavanja uključivanja privatnog sektora.

2. U svrhu provedbe stavka 1. gore, u svezi sa suradnjom, potrebno je, radi osposobljavanja za biološku sigurnost, u potpunosti uzeti u obzir potrebe stranaka zemalja u razvoju, među njima osobito najnerazvijenijih i malih otočkih država u razvoju, za financijskim sredstvima, za pristupom ka tehnologiji i znanjima i njihovom prijenosu u skladu s mjerodavnim odredbama Konvencije. Suradnja u osposobljavanju će ovisno o različitim situacijama, sposobnostima i zahtjevima svake stranke, obuhvaćati znanstvenu i tehničku obuku o ispravnom i sigurnom upravljanju biotehnologijom i uporabi procjene opasnosti i uklanjanja opasnosti radi biološke sigurnosti, te unapređenje tehnološke i institucionalne osposobljenosti u biološkoj sigurnosti. Kod takvog osposobljavanja na polju biološke sigurnosti također će se u potpunosti voditi računa o potrebama stranaka s privredama u tranziciji.

Članak 23.

Javna svijest i sudjelovanje

1. Stranke će:
- (a) promicati i razvijati javnu svijest, obrazovanje i sudjelovanje glede sigurnog prijenosa, rukovanja i uporabe modificiranih živih organizama u svezi s očuvanjem i održivom uporabom biološke raznolikosti, vodeći također računa o opasnostima po ljudsko zdravlje. U tome će stranke, na prikladan način, surađivati s drugim državama i međunarodnim tijelima;
- (b) nastojati osigurati da javna svijest i obrazovanje obuhvate pristup obavijestima o modificiranim živim organizmima određenim u skladu s ovim Protokolom koji se mogu uvoziti.
2. Stranke će, u skladu s vlastitim zakonima i propisima, u postupku donošenja odluka u svezi s modificiranjem živim organizmima savjetovati javnost, te će staviti javnosti na

raspolaganje rezultate takvih odluka, pri čemu će poštovati povjerljivost obavijesti u skladu s člankom 21.

3. Svaka će stranka nastojati obavještavati javnost o sredstvima javnog pristupa Mehanizmu za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti.

Članak 24.

Zemlje i organizacije koje nisu stranke

1. Prekogranični prijenos modificiranih živih organizama između stranaka i zemalja i organizacija koje nisu stranke bit će u skladu s ciljem ovog Protokola. Stranke mogu pristupiti dvostranim, regionalnim i mnogostranim sporazumima i dogovorima sa zemljama i organizacijama koje nisu stranke glede takvog prekograničnog prijenosa.

2. Stranke će poticati zemlje i organizacije koje nisu stranke da pristupe ovom Protokolu i pruže Mehanizmu za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti odgovarajuće obavijesti o modificiranim živim organizmima koji su oslobođeni ili su ušli ili izašli iz područja pod njihovom nacionalnom jurisdikcijom.

Članak 25.

Protuzakoniti prekogranični prijenos

1. Svaka stranka donijet će odgovarajuće unutarnje mjere s ciljem sprječavanja i, ako je prikladno, kažnjavanja prekograničnih prijenosa modificiranih živih organizama izvršenih suprotno njenim unutarnjim mjerama za provedbu ovog Protokola. Takav prijenos smatrat će se protuzakonitim prekograničnim prijenosom.

2. U slučaju protuzakonitog prekograničnog prijenosa pogođena stranka može zatražiti od stranke porijekla da, o vlastitom trošku, ukloni dotične modificirane žive organizme povratkom u zemlju izvoza ili uništenjem, kako bude prikladno.

3. Svaka stranka će Mehanizmu za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti staviti na raspolaganje obavijesti u svezi sa slučajevima protuzakonitog prekograničnog prijenosa koji se odnose na nju.

Članak 26.

Društveno-ekonomske okolnosti

1. Stranke, u donošenju odluke o uvozu prema ovom Protokolu ili prema domaćim mjerama za primjenu Protokola, mogu uzeti u obzir, u skladu sa svojim međunarodnim obvezama, društveno-ekonomske okolnosti koje proizlaze iz utjecaja modificiranih živih organizama na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti, posebice u odnosu na vrijednost biološke raznolikosti za domorodačke i lokalne zajednice.

2. Stranke se potiču na suradnju u istraživanjima i razmjeni obavijesti o svim društveno-ekonomskim utjecajima modificiranih živih organizama, osobito na domorodačke i lokalne zajednice.

Članak 27.

Odgovornost i naknada

Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Protokola, na svojem će prvom sastanku utvrditi postupak u svezi s odgovarajućom izradom međunarodnih pravila i postupaka na polju odgovornosti i naknade štete proizašle iz prekograničnog prijenosa modificiranih živih organizama, analizirajući i vodeći računa o procesima koji se u svezi s tim pitanjima odvijaju u međunarodnom pravu, te će nastojati završiti taj postupak u roku od četiri godine.

Članak 28.

Financijski mehanizam i sredstva

1. U razmatranju financijskih sredstava za provedbu ovoga Protokola stranke će voditi računa o odredbama članka 20. Konvencije:

2. Financijski mehanizam utvrđen u članku 21. Konvencije bit će putem institucionalne strukture kojoj je povjerena njegova primjena, financijski mehanizam za ovaj Protokol.

3. Glede osposobljavanja navedenog u članku 22. ovoga Protokola, Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola prilikom davanja smjernica u vezi s financijskim mehanizmom navedenim u stavku 2. gore na razmatranje Konferenciji stranaka, uzet će u obzir potrebu za financijskim sredstvima stranaka zemalja u razvoju, a među njima osobito najnerazvijenijih i malih otočkih zemalja u razvoju.

4. U sklopu stavka 1. gore, stranke će također voditi računa o potrebama stranaka zemalja u razvoju, a među njima osobito najnerazvijenih i malih otočkih država u razvoju, te stranaka s privredama u tranziciji, u njihovim naporima na utvrđivanju i provođenju zahtjeva za osposobljavanjem u svrhu provedbe ovoga Protokola.

5. Smjernice u svezi s financijskim mehanizmom Konvencije iz mjerodavnih odluka Konferencije stranaka, uključujući one dogovorene prije usvajanja ovoga Protokola, primjenjivat će se, *mutatis mutandis*, na odredbe ovoga članka.

6. Razvijene zemlje stranke također mogu osigurati, a zemlje stranke u razvoju i stranke s privredama u tranziciji mogu se

poslužiti, financijskim i tehnološkim sredstvima za provedbu odredbi ovoga Protokola dvostranim, regionalnim i mnogostranim putem.

Članak 29.

Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga protokola

1. Konferencija stranaka služiti će kao sastanak stranaka ovoga Protokola.

2. Stranke Konvencije koje nisu stranke ovoga Protokola mogu sudjelovati kao promatrači u radu svakog sastanka Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola. Kada Konferencija stranaka služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola odluke prema ovom Protokolu donosit će samo njegove stranke.

3. Kada Konferencija stranaka služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, svakoga člana ureda Konferencije stranaka koji predstavlja stranku Konvencije, koja, u to vrijeme, nije stranka ovoga Protokola, treba zamijeniti jednim članom koji između sebe biraju stranke ovoga Protokola.

4. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola redovno će nadzirati provedbu ovoga Protokola i unutar svojeg mandata donositi odluke neophodne radi promicanja njegove učinkovite provedbe. Ona će obavljati funkcije koje su joj povjerene ovim Protokolom te će:

- (a) davati preporuke o svim pitanjima potrebne za provedbu ovoga Protokola;
- (b) osnovati takva pomoćna tijela koja se smatraju potrebnim za provedbu ovoga Protokola;
- (c) tražiti i koristiti, kada je to prikladno, usluge i suradnju, te obavijesti od nadležnih međunarodnih organizacija i međuvladinih i nevladinih tijela;
- (d) utvrditi oblik i rokove za prijenos obavijesti koje treba pružiti u skladu s člankom 33. ovog Protokola, te razmatrati te informacije, kao i izvještaje koje podnosi neko pomoćno tijelo;
- (e) prema potrebi razmotriti i usvojiti izmjene ovoga Protokola i njegovih priloga, kao i svih dopunskih priloga ovom Protokolu koji se smatraju neophodnima za provedbu ovoga Protokola; te
- (f) obavljati sve druge funkcije koje mogu biti potrebne za provedbu ovoga Protokola.

5. Pravila postupka Konferencije stranaka i financijska pravila Konvencije primjenjivat će se, *mutatis mutandis*, prema ovom Protokolu, osim ako se konsenzusom Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola ne odluči drugačije.

6. Prvi sastanak Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola sazvat će Tajništvo zajedno s prvim sastankom Konferencije stranaka koji bude zakazan nakon datuma stupanja na snagu ovoga Protokola. Kasniji redovni sastanci Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola održavat će se zajedno s redovnim sastancima Konferencije stranaka, osim ukoliko Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola ne odluči drugačije.

7. Izvanredni sastanci Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola održavat će se u vrijeme kako to Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola bude smatrala potrebnim, ili na pismeni zahtjev bilo koje stranke, pod uvjetom da ga u roku od šest mjeseci od kada je Tajništvo prosljedilo taj zahtjev strankama, podrži najmanje jedna trećina stranaka.

8. Ujedinjeni narodi, njihove specijalizirane agencije i Međunarodna agencija za atomsku energiju, kao i svaka njihova zemlja članica ili promatrači koji nisu stranke Konvencije, mogu kao promatrači biti nazočni na sastancima Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola. Svako tijelo ili agencija, bilo nacionalna ili međunarodna, vladina ili nevladina, koja je kvalificirana za pitanja na koja se odnosi ovaj Protokol i koja je obavijestila Tajništvo o svojoj želji da kao promatrač bude nazočna na sastanku Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, može dobiti takvo dopuštenje, osim ako najmanje jedna trećina prisutnih stranaka tome prigovori. Osim ako ovim člankom nije predviđeno drugačije, prijem i sudjelovanje promatrača podliježe pravilima postupka, kako je navedeno u stavku 5. gore.

Članak 30.

Pomoćna tijela

1. Svako pomoćno tijelo ustanovljeno Konvencijom ili prema njoj može, na temelju odluke Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, služiti Protokolu, pri čemu će sastanak stranaka utvrditi koje će funkcije to tijelo obavljati.

2. Stranke Konvencije koje nisu stranke ovoga Protokola mogu kao promatrači sudjelovati u radu svakog sastanka bilo kojeg takvog pomoćnog tijela. Kada pomoćno tijelo Konvencije služi kao pomoćno tijelo ovoga Protokola, odluke prema Protokolu donosit će samo stranke Protokola.

3. Kada pomoćno tijelo Konvencije vrši svoje funkcije u svezi s pitanjima koja se odnose na ovaj Protokol, svaki član ureda tog pomoćnog tijela koji predstavlja stranku Konvencije, koja u to vrijeme nije stranka Protokola, bit će zamijenjen člankom koji između sebe biraju stranke Protokola.

Članak 31.

Tajništvo

1. Tajništvo osnovano prema članku 24. Konvencije služit će kao tajništvo ovoga Protokola.

2. Članak 24. stavak 1. Konvencije o funkcijama tajništva primjenjivat će se, mutatis mutandis, na ovaj Protokol.

3. U mjeri u kojoj se razlikuju, troškove usluga tajništva za ovaj Protokol snosit će njegove stranke. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola na svom prvom sastanku odlučiti o potrebnim proračunskim dogovorima u tu svrhu.

Članak 32.

Odnos prema konvenciji

Osim ako nije drugačije predviđeno ovim Protokolom, odredbe Konvencije koje se odnose na njene protokole primjenjivat će se i na ovaj Protokol.

Članak 33.

Nadzor i izvješćivanje

Svaka stranka nadzirat će provedbu svojih obveza prema ovom Protokolu, te će, u razdobljima koja utvrdi Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, izvještavati Konferenciju stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, o mjerama koje je poduzela radi provedbe Protokola.

Članak 34.

Pridržavanje

Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola na svojem će prvom sastanku razmotriti postupke suradnje i institucionalne mehanizme radi promicanja pridržavanja odredbi ovoga Protokola i rješavanja slučajeva nepridržavanja. Ti postupci i mehanizmi obuhvatit će odredbe kojima se gdje je to prikladno nudi savjet ili pomoć. One će biti odvojene od postupka rješavanja sporova i mehanizma uspostavljenih prema članku 27. Konvencije i bez utjecaja na njih.

Članak 35.

Ocjena i razmatranje

Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovoga Protokola, u roku od pet godina od stupanja ovoga Protokola na snagu i najmanje svakih pet godina nakon toga, izvršit će procjenu učinkovitosti Protokola, uključujući ocjenu njegovih postupaka i priloga.

Članak 36.**Potpisivanje**

Ovaj Protokol bit će otvoren za potpisivanje u Uredu Ujedinjenih naroda u Nairobiu, za države i organizacije regionalne ekonomske integracije, od 15. do 26. svibnja 2000., i u Sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku, od 5. lipnja 2000. do 4. lipnja 2001.

Članak 37.**Stupanje na snagu**

1. Ovaj Protokol stupa na snagu devedesetoga dana nakon datuma polaganja pedesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu država ili organizacija regionalnih ekonomskih integracija koje su članke Konvencije.
2. Ovaj Protokol stupa na snagu za državu ili organizaciju regionalne ekonomske integracije koja ratificira, prihvati ili odobri ovaj Protokol ili mu pristupi nakon njegovog stupanja na snagu u skladu sa stavkom 1. gore, devedesetoga dana od dana kada je država ili organizacija regionalne ekonomske integracije položila svoj instrument o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, ili na dan kada Konvencija stupi na snagu za tu državu ili organizaciju regionalne ekonomske integracije, prema tome koji je kasniji.
3. Za potrebe stavka 1. i 2. gore, niti jedan instrument kojeg položi regionalna organizacija gospodarske integracije neće se smatrati kao dopunski uz one koje je položila država članica te organizacije.

Članak 38.**Rezerve**

Na ovaj Protokol ne mogu se staviti rezerve.

Članak 39.**Povlačenje**

1. U svako doba dvije godine od dana kada je ovaj Protokol stupio na snagu za neku stranku, ta se stranka može povući iz Protokola pisanom obavješću upućenom depozitaru.
2. Svako takvo povlačenje proizvest će učinak po isteku godine dana od dana kada ga depozitar primi, ili onog kasnijeg datuma koji je naveden u obavijesti o povlačenju.

Članak 40.**Izvorni tekstovi**

Izvornik ovog Protokola, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jednako vjerodostojni, pohranit će se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

U POTVRDU TOGA, niže potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali su ovaj Protokol.

SASTAVLJENO u Montrealu, ovoga dvadesetdevetog dana siječnja, dvijetisućite godine.

Prilog 1. Prilogu A

PODACI KOJE TREBA NAVESTI U NAJAVI PREMA ČLANCIMA 8, 10. I 13.

- (a) Ime, adresa i podaci za vezu s izvoznikom.
 - (b) Ime, adresa i podaci za vezu s uvoznikom.
 - (c) Ime i identitet modificiranog živog organizma, kao i ako postoji, domaću klasifikaciju, o razini biološke sigurnosti modificiranog živog organizma u državi izvoza.
 - (d) Ako su poznati, planirani datum ili datum prekograničnog prijenosa.
 - (e) Taksonomni status, uobičajeno ime, mjesto na kojem je uzet ili dobiven, te obilježja organizma primatelja ili roditeljskih organizama koje se odnose na biološku sigurnost.
 - (f) Ako su poznata, središta porijekla i središta genetske raznolikosti organizama primatelja i/ili roditeljskih organizama, te opis staništa gdje se organizmi mogu održati ili razmnožavati.
 - (g) Taksonomni status, uobičajeno ime, mjesto na kojem je uzet ili dobiven, te karakteristike organizma ili organizama davatelja koje se odnose na biološku sigurnost.
 - (h) Opis nukleinske kiseline ili uvedene modifikacije, upotrijebljene tehnike i proizašlih karakteristika modificiranog živog organizma.
 - (i) Planirana uporaba modificiranog živog organizma ili njegovih proizvoda, odnosno prerađeni materijali koji imaju porijeklo u modificiranom živom organizmu i sadrže nove, utvrđive kombinacije genetskog materijala koji se može reproducirati, dobivenog uporabom suvremene biotehnologije.
 - (j) Količina ili volumen modificiranih živih organizama koje treba prenijeti.
 - (k) Prethodni i postojeći izvještaj o procjeni opasnosti u skladu s Prilogom III.
 - (l) Predložene metode za sigurno rukovanje, skladištenje, prijevoz i uporabu, uključujući postupke pakiranja, označavanja, dokumentacije, odlaganja, te postupke u slučaju nepredvidivih okolnosti, gdje je to prikladno.
 - (m) Zakonski status modificiranog živog organizma u državi izvoza (na primjer, da li je u državi izvoza zabranjen, ima li drugih ograničenja, ili je odobren za opće oslobađanje) te, ako je modificirani živi organizam zabranjen u državi izvoza, razlog ili razloge zabrane.
 - (n) Rezultat i cilj svake najave izvoznika drugim državama u svezi s modificiranim živim organizmom kojeg treba prenijeti.
 - (o) Izjava da je gore navedena obavijest činjenično točna.
-

*Prilog II. Prilogu A***PODACI KOJE TREBA NAVESTI U SVEZI S MODIFICIRANIM ŽIVIM ORGANIZMIMA NAMIJENJENIM IZRAVNOJ UPORABI ZA LJUDSKU ILI ŽIVOTINJSKU HRANU, ILI ZA PRERADU PREMA ČLANKU 11.**

- (a) Ime i podaci za vezu s podnositeljem zahtjeva za odluku o domaćoj uporabi.
 - (b) Ime i podaci za vezu s nadležnom vlasti odgovornom za odluku.
 - (c) Ime i identitet modificiranog živog organizma.
 - (d) Opis genske modifikacije, upotrijebljene tehnologije i dobivenih karakteristika modificiranog živog organizma.
 - (e) Svaka jedinstvena identifikacija modificiranog živog organizma.
 - (f) Taksonomski status, uobičajeno ime, mjesto na kojem je uzet ili dobiven, i obilježja organizma primatelja ili roditeljskih organizama vezana uz biološku sigurnost.
 - (g) Ako su poznata, središta porijekla i središta genetske raznolikosti organizama primatelja i/ili roditeljskih organizama, te opis staništa gdje se organizmi mogu održati ili razmnožavati.
 - (h) Taksonomski status, uobičajeno ime, mjesto na kojem je uzet ili dobiven, i obilježja organizma ili organizama davatelja vezana uz biološku sigurnost.
 - (i) Odobrenu uporabu modificiranih živih organizama.
 - (j) Izvješće o procjeni opasnosti u skladu s Prilogom III.
 - (k) Predložene metode za sigurno rukovanje, skladištenje, prijevoz i uporabu, uključujući postupke pakiranja, označavanja, dokumentacije, odlaganja, te postupke u slučaju nepredvidivih okolnosti, gdje je to prikladno.
-

Prilog III. Prilogu A

PROCJENA OPASNOSTI PREMA ČLANKU 15.**Cilj**

1. Cilj procjene opasnosti prema ovom Protokolu je utvrditi i procijeniti moguće negativne učinke modificiranih živih organizama na očuvanje i održivu uporabu biološke raznolikosti u okolišu koji će vjerojatno biti primatelj, uzimajući također u obzir opasnost po ljudsko zdravlje.

Korištenje procjene opasnosti

2. Procjenu opasnosti koriste, *inter alia*, nadležna tijela radi donošenja utemeljenih odluka u svezi s modificiranim živim organizmima.

Opća načela

3. Procjenu opasnosti treba izvršiti na znanstveno ispravan i transparentan način, a pritom se može uzeti u obzir stručne savjete i smjernice koje su izradile mjerodavne međunarodne organizacije.
4. Nedostatak znanstvenog znanja ili znanstvenog konsenzusa ne treba nužno tumačiti kao pokazatelj određene razine opasnosti, nepostojanja opasnosti ili prihvatljive opasnosti.
5. Opasnosti vezane uz modificirane žive organizme ili proizvode istih, odnosno prerađene materijale koji imaju porijeklo u modificiranim živim organizmima i koji sadrže nove, utvrđene kombinacije genetskog materijala koji se može reproducirati, a dobiven je korištenjem suvremene biotehnologije, treba razmatrati u sklopu opasnosti koje izazivaju nemodificirani primatelji ili roditeljski organizmi u okolišu koji će vjerojatno biti primatelj.
6. Procjenu opasnosti treba obavljati od slučaja do slučaja. Tražene obavijesti mogu se po svojoj prirodi i razini pojedinosti razlikovati od slučaja do slučaja ovisno o modificiranom živom organizmu na kojeg se odnose, planiranoj uporabi i okolišu koji će vjerojatno biti primatelj.

Metodologija

7. Postupak procjene opasnosti može s jedne strane proizvesti potrebu za daljnjim obavijestima o određenim subjektima koji se mogu utvrditi i ispitati za vrijeme postupka procjene, dok s druge strane obavijesti o drugim subjektima u nekim slučajevima ne moraju biti mjerodavne.
8. Da bi ispunila svoj cilj, procjena opasnosti obuhvaća, ako je to prikladno, sljedeće faze:
 - (a) utvrđivanje svih novih genotipskih i fenotipskih karakteristika vezanih uz neki modificirani živi organizam koje mogu imati negativan učinak na biološku raznolikost u okolišu koji će vjerojatno biti primatelj, vodeći također računa o opasnostima po ljudsko zdravlje;
 - (b) ocjenu vjerojatnosti da se ti negativni učinci ostvare, vodeći računa o razini i vrsti izloženosti okoliša koji će vjerojatno biti primatelj, modificiranom živom organizmu;
 - (c) ocjenu posljedica ako se ti negativni učinci ostvare;
 - (d) procjenu opće opasnosti koju izaziva modificirani živi organizam utemeljenu na ocjeni vjerojatnosti i posljedica ostvarenja utvrđenih negativnih učinaka;
 - (e) preporuku jesu li ili nisu opasnosti prihvatljive ili savladive, uključujući, gdje je to potrebno, utvrđivanje strategije za suzbijanje tih opasnosti; i
 - (f) ako postoji nesigurnost u svezi s razinom opasnosti, nju je moguće riješiti traženjem dodatnih obavijesti o posebnim dotičnim pitanjima ili provođenjem odgovarajuće strategije suzbijanja opasnosti i/ili nadzora nad modificiranim živim organizmom u okolišu primatelja.

Točke za razmatranje

9. Ovisno o slučaju, pri procjeni opasnosti treba uzeti u obzir mjerodavne tehničke i znanstvene pojedinosti koje se odnose na karakteristike sljedećih subjekata:
 - (a) *Organizam primatelj ili roditeljski organizmi*. Biološke karakteristike organizma primatelja ili roditeljskih organizama, uključujući obavijesti o taksonomnom statusu, uobičajenom imenu, porijeklu, središtima porijekla i središtima genetske raznolikosti, ako su poznati, te opis staništa gdje se organizam može održati ili razmnožavati;
 - (b) *Organizam ili organizmi davatelj(i)*. Taksonomni status i uobičajeno ime, izvor, te mjerodavne biološke karakteristike organizama davatelja;

- (c) *Vektor*. Karakteristike vektora, uključujući njegov identitet, ako ga ima, i njegov izvor porijekla, te njegov ukupni domet;
 - (d) *Umetak ili umetci i/ili karakteristike modifikacije*. Genetske karakteristike umetnute nukleinske kiseline i funkcija koju ona određuje, i/ili karakteristike uvedene modifikacije.
 - (e) *Modificirani živi organizmi*. Identitet modificiranog živog organizma, te razlike između bioloških karakteristika modificiranog živog organizma i onih organizma primatelja ili roditeljskih organizama;
 - (f) *Otkrivanje i identifikacija modificiranog živog organizma*. Predložene metode otkrivanja i identifikacije, te njihova specifičnost, osjetljivost i pouzdanost;
 - (g) *Obavijesti u svezi s planiranom uporabom*. Obavijesti koje se odnose na planiranu uporabu modificiranog živog organizma, uključujući novu ili izmijenjenu uporabu u usporedbi s organizmom primateljem ili roditeljskim organizmima; te
 - (h) *Okoliš primatelj*. Obavijest o lokaciji, zemljopisnim, klimatskim i ekološkim karakteristikama, uključujući mjero-davne informacije o biološkoj raznolikosti i središtima porijekla okoliša koji će vjerojatno biti primatelj.
-

PRILOG B.

DEKLARACIJA EUROPSKE ZAJEDNICE U SKLADU S ČLANKOM 34. STAVKOM 3. KONVENCIJE O BIOLOŠKOJ RAZNOLIKOSTI

Europska Zajednica izjavljuje da je, u skladu s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice, posebno člankom 175. stavkom 1. tog Ugovora, nadležna sklapati međunarodne ugovore i ispunjavati obveze koje iz njih proizlaze, a koji doprinose ostvarivanju sljedećih ciljeva:

- očuvanje, zaštita i poboljšanje kakvoće okoliša
- zaštita zdravlja ljudi
- razborito i racionalno korištenje prirodnih dobara
- promicanje mjera na međunarodnoj razini za rješavanje regionalnih i svjetskih problema okoliša.

Nadalje, Europska zajednica izjavljuje da je već donijela pravne instrumente, koji su obvezujući za njezine države članice, a koji obuhvaćaju pitanja pokrivena ovim Protokolom te će dostaviti i ažurirati, prema potrebi, popis tih pravnih instrumenata Mehanizmu za razmjenu obavijesti o biološkoj sigurnosti u skladu s člankom 20. stavkom 3. točkom (a) Kartagenskog Protokola o biološkoj sigurnosti.

Europska zajednica odgovorna je za ispunjavanje onih obveza koje proizlaze iz Kartagenskog Protokola o biološkoj sigurnosti, a koje su obuhvaćene pravom Zajednice na snazi.

Opseg nadležnosti Zajednice po svojoj je prirodi podložan stalnom razvoju.
